EELNÕU
30.10.2025

Elektrituruseaduse ning alkoholi-, tubaka-, kütuse- ja elektriaktsiisi seaduse muutmise seadus

§ 1. Elektrituruseaduse muutmine

Elektrituruseaduses tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahvi 59^2 lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:
„(1) Käesoleva seaduse §-des 59, 59^4 ja 59^6 nimetatud toetuse rahastamisest tekkiva kulu ning §-s 59, § 59^2 lõigetes 4^1–4^{15} ja §-des 59^4–59^6 nimetatud toetuste haldamise, arvestuse, vähempakkumise läbiviimise, vaidlustega seotud ja taastuvenergia toetuste infosüsteemi haldamise põhjendatud kulu ning energiamajanduse korralduse seaduse §-s 32^7 nimetatud biometaani, vesiniku, veeldatud gaasi, elektri, soojus- või jahutusenergia päritolutunnistuste elektroonilise andmebaasi haldamise ning vedelkütuse seaduse § 2^6 lõikes 2 nimetatud digitaalse keskkonna haldamise põhjendatud kulu eest tasub tarbija, arvestades võrguteenuse tarbimise mahtu ja otseliini kaudu tarbitud elektrienergia kogust.“;

2) paragrahvi 59^2 täiendatakse lõigetega 4^1–4^{15} järgmises sõnastuses:
„(4^1) Elektrienergia tarbija võib käesoleva paragrahvi lõikes 4 nimetatud toetuse rahastamise kulu katmisel taotleda, et tema suhtes rakendatakse sellist vähendamismäära, mis moodustab ümberpaigutumise riski puhul 25 protsenti ja märkimisväärse ümberpaigutumise riski puhul 15 protsenti samas lõikes nimetatud megavatt-tunnipõhisest kulust, kuid mitte vähem kui 0,5 eurot tarbitud elektrienergia megavatt-tunni kohta, kui ta:
1) aastane liitumispunktide põhine elektrienergia tarbimise maht on vähemalt kahel käesoleva paragrahvi lõikes 4^6 nimetatud taotluse esitamisele eelnenud kolmest aastast üle 1 GWh, uue elektrienergia tarbija puhul peab 12 järgneva kuu liitumispunktide põhine prognoositav elektritarbimise maht olema üle 1 GWh;
2) on taastuvelektrienergia tootjaga sõlminud käesoleva seaduse § 3 punktis 8^3 nimetatud elektrilepingu § 3 punktis 1^1 või punktis 17 nimetatud tarne teostamiseks ja tõendab taastuvelektrienergia tarbimist nimetatud tootja taastuvelektrienergiale väljastatud päritolutunnistuste kustutamise kaudu, mille alusel tõendatakse, et taotleja kogutarbimisest moodustab taastuvelektrienergia osa 2026. aastal vähemalt 10 protsenti, 2027. aastal 25 protsenti, 2028. aastal 35 protsenti ja alates 2029. aastast 50 protsenti;
3) teeb energiaauditi kas eraldiseisvana või sertifitseeritud energiajuhtimissüsteemi või keskkonnajuhtimissüsteemi raames Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2023/1791/EL artikli 11 kohaselt;
4) tegutseb põhitegevusalal, mis kuulub Euroopa Komisjoni teatise „Kliima-, keskkonnakaitse ja energiaalase riigiabi suunised alates aastast 2022“ (ELT C 80, 18.02.2022, lk 1–89) lisas nimetatud loetellu.

(4^2) Lõikes 4^1 nimetatud määra rakendamist saab taotleda alates lõike 4^9 kohase otsuse tegemisele järgnevast kuust nii, et taotleja maksmisele kuuluvat igakuist taastuvenergia tasu vähendatakse samas ulatuses.

(4^3) Perioodil 1. jaanuar 2026 kuni käesoleva paragrahvi lõike 4^9 kohase otsuse tegemiseni võib lõikes 4^1 nimetatud määra rakendamist taotleda tagasiulatuvalt ühekordse tagasimaksena selle perioodi jooksul tarbitud elektrienergia tarbimismahu eest.

(4[4]) Käesoleva paragrahvi lõike 4[1] punktis 3 nimetatud energiaauditit esitav elektrienergia tarbija peab täitma vähemalt ühe järgmistest tingimustest:
1) rakendama auditiaruandes esitatud soovitusi, kui asjaomaste investeeringute tasuvusaeg ei ületa kolme aastat ja nende investeeringute kulud on proportsionaalsed;
2) vähendama oma elektritarbimise CO_2 heidet ja katma vähemalt 30 protsenti oma elektritarbimisest CO_2-vabadest allikatest;
3) investeerima vähemalt 50 protsenti toetussummast projektidesse, mis toovad kaasa rajatise kasvuhoonegaaside heitkoguste olulise vähenemise.

(4[5]) Käesoleva paragrahvi lõike 4[4] punktis 3 nimetatud investeering peab tooma kaasa märkimisväärse heitkoguste vähenemise võrreldes võrdlusalusega, mida kasutatakse lubatud heitkoguse ühikute tasuta eraldamiseks Euroopa Liidu kasvuhoonegaaside lubatud heitkoguse ühikute kauplemissüsteemis.

(4[6]) Käesoleva paragrahvi lõike 4[4] kohustusest on vabastatud elektrienergia tarbija, kes rakendab sõltumatu asutuse poolt:
1) ISO 50001, ISO 14001 või EMAS standarditele sertifitseeritud energia- või keskkonnajuhtimissüsteemi või
2) teiste asjakohaste Euroopa või rahvusvaheliste standardite alusel sertifitseeritud energia- või keskkonnajuhtimissüsteemi, kui ta tõendab põhivõrguettevõtjale, et selline energia- või keskkonnajuhtimissüsteem sisaldab energiaauditit, mille aruanne vastab energiamajanduse korraldamise seaduse § 27 lõike 5 alusel sätestatud miinimumnõuetele.

(4[7]) Käesoleva paragrahvi lõikes 4[1] nimetatud määra rakendamine isiku suhtes on Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses riigiabi, mille andmisel järgitakse Euroopa Komisjoni teatise „Kliima-, keskkonnakaitse ja energiaalase riigiabi suunised alates aastast 2022“ ning Euroopa Komisjoni asjakohast riigiabi andmist lubavat otsust. Abi antakse üksnes pärast Euroopa Komisjoni heakskiitvat otsust.

(4[8]) Käesoleva paragrahvi lõikes 4[1] nimetatud määra rakendamiseks esitab isik põhivõrguettevõtjale taotluse koos dokumentidega, mis tõendavad samas lõikes sätestatud nõuetele vastavust, ja volitab võrguettevõtjat tutvuma isiku mõõteandmetega käesoleva seaduse §-s 42[1] nimetatud andmevahetusplatvormis.

(4[9]) Põhivõrguettevõtja hindab isiku vastavust käesoleva paragrahvi lõikes 4[1] sätestatud tingimustele ning teeb kahe kuu jooksul lõikes 4[8] nimetatud nõuetekohase taotluse saamisest arvates otsuse samas lõikes nimetatud määra rakendamise kohta. Põhivõrguettevõtja teavitab määra rakendamise otsusest taotlejat ja taotleja elektripaigaldisega ühendatud võrguettevõtjat või liinihaldajat. Määra rakendatakse käesoleva paragrahvi lõike 4[2] alusel edasiulatuvalt otsuse tegemisele järgnevast kalendrikuust alates ning lõike 4[3] alusel tagasiulatuvalt ühekordse tagasimaksena otsuse tegemisele eelnenud perioodi eest.

(4[10]) Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium korraldab riigieelarvest hüvitise maksmise põhivõrguettevõtjale taastuvenergia tasu väiksema laekumise eest hiljemalt 1. juuliks taotletud perioodi kohta.

(4[11]) Isik, kelle suhtes rakendatakse käesoleva paragrahvi lõikes 4[1] nimetatud määra, esitab põhivõrguettevõtjale iga aasta 1. veebruariks dokumendid, mis tõendavad, et tal on täidetud sama lõike punktide 1–4 tingimused. Põhivõrguettevõtja on kohustatud hindama makstud abisumma vastavust lõikes 4[1] nimetatud määrale ning ülekompenseerimise korral teeb otsuse

abi tagasi nõudmiseks. Tagasimaksmisele kuuluv toetussumma tagastatakse hiljemalt järgneva aasta 1. juuliks.

(4^{12}) Isiku õigus kasutada käesoleva paragrahvi lõikes 4^1 nimetatud määra lõpeb hetkel, kui ta ei vasta enam samas lõikes sätestatud tingimustele. Isik, kelle suhtes rakendatakse käesoleva paragrahvi lõikes 4^1 nimetatud määra, teavitab põhivõrguettevõtjat viivitamata, kui ta ei vasta enam samas lõikes sätestatud tingimustele.

(4^{13}) Kui põhivõrguettevõtja saab käesoleva paragrahvi lõikes 4^{12} sätestatud teavituse või tuvastab, et isik, kelle suhtes rakendatakse lõikes 4^1 nimetatud määra, ei vasta enam samas lõikes sätestatud tingimustele, teeb ta otsuse isiku suhtes lõikes 4^1 nimetatud määra rakendamise lõpetamise kohta. Otsuses määratakse aeg, millest alates rakendatakse isiku suhtes lõike 4 alusel kindlaks määratud kulu suurust tarbitud elektrienergia ühe kilovatt-tunni kohta.

(4^{14}) Põhivõrguettevõtja teavitab käesoleva paragrahvi lõikes 4^{13} nimetatud otsusest viivitamata isikut, kelle suhtes lõikes 4^1 nimetatud määra rakendamine lõpetati, ja tema elektripaigaldisega ühendatud võrguettevõtjat või liinivaldajat.

(4^{15}) Pärast abi saamist on abisaaja kohustatud kolmel järgneval aastal iga aasta esimesel poolaastal esitama põhivõrguettevõtjale käesoleva paragrahvi lõikes 4^{17} nimetatud ministri määruses sätestatud aruanded tingimuste täitmise kohta. Tingimuste mittetäitmise tuvastamise korral teeb põhivõrguettevõtja otsuse nõuda abi koos viivisega tagasi. Uuesti saab abi taotleda pärast rikkumise kõrvaldamist.

(4^{16}) Käesoleva paragrahvi lõikes 4^1 nimetatud määra ei rakendata isikule, kes on raskustes olev isik Euroopa Komisjoni teatise „Suunised raskustes olevate mittefinantsettevõtjate päästmiseks ja ümberkorraldamiseks antava riigiabi kohta“ (ELT C 249, 31.07.2014, lk 1-28) kohaselt või kes ei ole täitnud Euroopa Komisjoni otsuse alusel ebaseaduslikuks ja siseturuga kokkusobimatuks tunnistatud riigiabi tagasimaksmise kohustust.

(4^{17}) Toetuse andmise täpsemad tingimused, arvutusmetoodika, tõendite loetelu, vorminõuded, abi kumuleerimise tingimused, avalikustamise ja aruandluse nõuded kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega.“;

§ 2. Alkoholi-, tubaka-, kütuse- ja elektriaktsiisi seaduse muutmine

Alkoholi-, tubaka-, kütuse- ja elektriaktsiisi seaduse § 20^3 lõige 3 punkt 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„1) ettevõtja põhitegevusala ega kõrvaltegevusala ei kuulu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 1893/2006 I lisa jao D ossa 35 „Elektrienergia, gaasi, auru ja konditsioneeritud õhuga varustamine”, seejuures kõrvaltegevusalaks ei peeta ettevõtja põhitegevusalal toodetavate toodete tootmiseks kasutatava elektri- ja soojusenergia tootmist ega elektrienergia salvestamist;“.

§ 3. Jõustumine

Käesoleva seaduse § 59^2 lõikes 4^3 nimetatud määra rakendatakse tagasiulatuvalt alates 2026. aasta 1. jaanuarist.

Lauri Hussar
Riigikogu esimees

Tallinn, …. ……. 2025

Algatab Vabariigi Valitsus
Tallinn, …. ……. 2025